

форм власності, поширенню використання лізингових схем у роботі галузі, що створить умови для більш ефективного господарювання залізничної галузі;

- формування системи державного замовлення науково- та інноваційно-технічної продукції для залізниць повинно будуватися на засадах прозорості проведення тендерних закупівель з урахуванням захисту саме вітчизняних виробників, які потенціально можуть мати інтерес у співпраці з залізницями;

- управління галуззю з урахуванням умов конкурентного середовища передбачає впровадження системи гнучкого реагування обсягів надання залізничних послуг з перевезення на зміну попиту споживачів; розробку нових та удосконалення існуючих маршрутів відповідно до маркетингових досліджень попиту, з урахуванням пропозицій конкурентів (автоперевізників); адаптацію системи тарифоутворення до вимог ринку, тобто визначення величини тарифів на ринкових важелях, а не на витратному принципі побудови;

- розробку розкладу руху з урахуванням інтересів пасажирів, оптимізація маршрутів та використання рухомого складу відповідно пасажиропотокам та вимогам споживачів, розвиток швидкісного руху тощо;

- продовження реформування управлінських функцій галузі в напрямку розподілу управління перевізним процесом і управління інфраструктурою дозволить подолати природну монополію в залізничній галузі та створити внутрішньогалузеву конкуренцію, що неминуче призведе до підвищення ефективності роботи залізниць та більш якісного реагування на запити споживачів транспортних послуг тощо.

ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В АГРАРНІЙ СФЕРІ ЕКОНОМІКИ

*Смолій Л.В., к.е.н., доцент,
Крижановська А.М.*

Уманський національний університет садівництва

Інвестиційне забезпечення сільськогосподарського сектору виступає як відкрита соціально-економічна система та значною мірою залежить від дії чинників різного характеру. Водночас безпосередньо на інвестиційні процеси в аграрному секторі суттєво впливають, з одного боку, умови здійснення конкретної виробничо-господарської діяльності на рівні суб'єктів господарювання з належними їм ресурсами, соціумом, внутрішньогосподарськими структурами та соціально-економічними цілями, а з іншого – фактори, що відбивають існуючі на регіональному рівні інфраструктурні складові ринкового та інституціонального середовища (постачальники ресурсів, ринкові посередники, споживачі-клієнти, конкуренти, органи місцевого самоврядування та інші контактні аудиторії).

На основі вивчення і переосмислення наукових розробок вітчизняних науковців виокремлено основні рушійні сили формування інвестиційного

забезпечення підприємництва в аграрній та визначено бар'єри, які його стримують.

До ключових рушійних сил віднесено:

– порівняно високу ефективність аграрного виробництва. Так, на відміну від багатьох видів економічної діяльності, сільське господарство та аграрний сектор у цілому упродовж близько 15 років показують стабільно позитивні фінансові результати господарювання. Це стає ключовим мотивом інвесторів щодо прийняття рішення про вкладання коштів;

– важливу роль у національному господарстві, адже аграрне виробництво не лише формує понад 8-9% ВВП, а й забезпечує сировиною, іншими ресурсами та ринками збуту інші галузі та сектори економіки. Інвестиції в аграрне виробництво на тлі вкладень у суміжні види діяльності забезпечують потужний синергетичний ефект, чим додатково приваблюють інвесторів;

– експортну значимість та високий експортний потенціал. Україна за окремими продуктами поступово виходить у лідери світового ринку. Зміцнюються економічні зв'язки з країнами-імпортерами. У майбутньому очікується посилення позицій українських аграріїв у міжнародному економічному просторі. Це приваблює стратегічних інвесторів, зорієнтованих на перспективу;

– наявність потужного ресурсного потенціалу і виграшного розміщення у природно-кліматичному сенсі. Незважаючи на значне погіршення якості земельних ресурсів, наша держава усе ще володіє одними з кращих ґрунтів у світі. Крім того, розвитку сільськогосподарського виробництва і аграрної сфери в цілому сприяє помірний клімат з достатнім обсягом опадів та середньорічними температурами, що дозволяє вирощувати широкий спектр продуктів. Це уможливорює ефективну диверсифікацію діяльності, зниження ризиків, нарощування потенціалу виробництва;

– високу соціальну значимість аграрної сфери, адже у сільській місцевості проживає понад 31% населення держави та працює понад 17% економічно активного населення.

Основними бар'єрами, які гальмують, а подеколи й унеможливають інвестиційне забезпечення аграрної сфери, є такі:

– інертність перебігу соціально-економічних процесів на селі, подеколи неготовність соціальної громади до сприйняття і просування змін, а також уповільненість процесів виробництва і реалізації, значна тривалість операційного і фінансового циклів, сезонність тощо. Сукупно це уповільнює динаміку аграрних інвестиційних процесів та знижує умотивованість інвесторів, зорієнтованих на отримання швидких результатів;

– порівняно нижча ліквідність нерухомоті й активів у сільській місцевості, складності щодо їх швидкої реалізації, старіння виробничих засобів у сільському господарстві, що знижує мотивацію інвесторів, зорієнтованих на збереження вартості капіталу та підтримування високого рівня ліквідності інвестованих коштів;

– підвищені рівні ризиків, пов'язаних з мінливістю погодно-кліматичних умов, коливанням урожайності сільськогосподарських культур і продуктивністю тварин, загрозою епідемій та епізоотій, можливістю природних катаклізмів і катастроф та з інших об'єктивних причин, що впливає на прийняття негативних інвестиційних рішень інвесторами;

– значна залежність від ринкової кон'юнктури, в тому числі на міжнародних ринках, платоспроможного попиту, смаків та уподобань споживачів аграрних продуктів, що робить результати інвестиційної діяльності до певної межі непрогнозованими, знижує надійність вкладень та умотивованість інвесторів;

– залежність від ритмічності й ефективності роботи суміжних галузей, постачальників ресурсів, надавачів послуг тощо, що також посилює варіативність результатів, ускладнює умови діяльності, знижує ефективність інвестицій.

Література:

1. Дем'ян Я.Ю. Аграрна сфера Закарпаття: інвестиційне забезпечення сталого розвитку: монографія / Я.Ю. Дем'ян. – Мукачево: РВВ МДУ, 2017. – 202 с.

2. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / За ред. Ю.О. Лупенка, В.Я. Месель-Веселяка. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2012. – 182 с.

ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В СФЕРІ ТУРИЗМУ

*Соколова Л.В., старший викладач
ПВНЗ «Міжнародний університет бізнесу і права»*

Учасники відносин пов'язаних з підприємництвом в туристичній сфері визначенні в статті 5 Закону України «Про туризм». Серед них, споживачами туристичних послуг є туристи, екскурсанти, відвідувачі та інші категорії громадян України, іноземних громадян і осіб без громадянства для задоволення інтересів яких здійснюється туристична діяльність. Фізичні та юридичні особи які здійснюють та забезпечують туристичну діяльність, створюють туристичний продукт, надають туристичні послуги із перевезення, тимчасового розміщення, харчування, екскурсійного, курортного, спортивного, розважального обслуговування, або виконують посередницьку діяльність – належить до суб'єктів підприємництва в туризмі.

Сукупність підприємницьких структур з виробництва, надання та обслуговування туристичних операцій формують туристичну інфраструктуру. Головною метою підприємництва в туризмі є надання споживачам турпродукту відповідно до їх попиту та з прибутком для себе. Обов'язковою умовою для